

Broedvogels van de duinen bij Circuit Zandvoort in 2020

Roy Slaterus

Sovon-rapport 2020/83

Broedvogels van de duinen bij Circuit Zandvoort in 2020

Roy Slaterus

Dit rapport is samengesteld in opdracht van
Provinciaal Waterleidingbedrijf van Noord-Holland

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2020

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Provinciaal Waterleidingbedrijf van Noord-Holland

Wijze van citeren: Slaterus R. 2020. Broedvogels van de duinen bij Circuit Zandvoort in 2020. Sovon-rapport 2020/83. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Foto's: Roy Slaterus

Opmaak: John van Betteray, Sovon Vogelonderzoek Nederland

ISSN-nummer: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Toernooiveld 1

6525 ED Nijmegen

e-mail: info@sovon.nl

website: www.sovon.nl

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon.

Type informatie	Omschrijving/naam	Datum
Auteur(s):	Roy Slaterus	
Versie:	eindconcept	5-10-2020
Inhoudelijke toets:	Jacintha van Dijk	5-10-2020
Vrijgave:	Jacintha van Dijk	13-11-2020

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Beschrijving van het gebied	4
3. Werkwijze	5
3.1. Methode & veldwerk	5
3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens	5
3.3. Weers- en andere omstandigheden	5
3.4. Foutenbronnen	6
4. Resultaten	7
5. Evaluatie	8
6. Literatuur	9
Bijlage 1. Soortkaarten inventarisatie 2020	10

1. Inleiding

In 2020 werd in opdracht van PWN het duingebied grenzend aan Circuit Zandvoort gekarteerd op broedvogels (62 ha). Het gaat om een gebied dat deel uitmaakt van Nationaal Park Zuid-Kennemerland en gekenmerkt wordt door een open duinlandschap met struwelen, poelen, en duinlandjes. Het grootste deel geldt als hondenloopgebied.

Lange tijd zag het er naar uit dat er voor het eerst in 35 jaar opnieuw een Grand Prix zou worden georganiseerd op het circuit. Deze stond gepland voor zondag 3 mei 2020. Maar door onvoorziene maatregelen als gevolg van de COVID-19-pandemie kon deze race geen doorgang vinden. Van eventuele versturende

omstandigheden voor de broedvogels van het aangrenzende duingebied, zoals geluidshinder tijdens autoraces, was tijdens dit inventarisatiejaar dan ook geen sprake.

Het in het voorjaar als gevolg van de pandemie uitblijven van alle race-evenementen op het circuit bood de unieke gelegenheid de effecten van het racen (met name de geluidseffecten) op de broedvogelstand te onderzoeken. De bedoeling is om wanneer de raceactiviteiten weer voortgang gaan vinden wederom een inventarisatie uit te voeren. Ter vergelijking kunnen reeds bestaande omliggende broedvogelplots gebruikt worden als referentie.

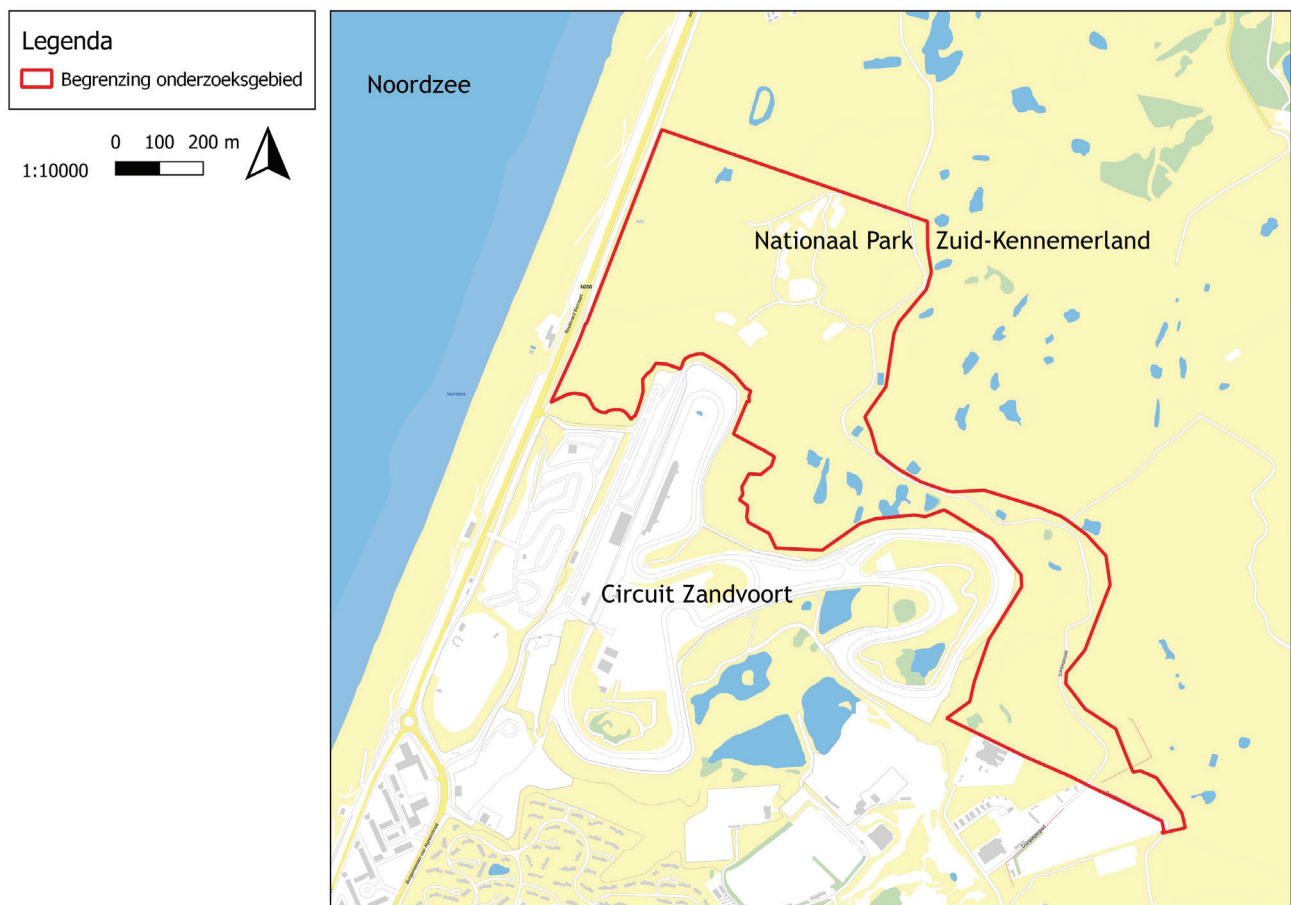
2. Beschrijving van het gebied

Het onderzoeksgebied (62 ha) is gelegen aan de zuidwestgrens van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, pal naast Circuit Zandvoort. Het bestaat uit een open duinlandschap, met zowel poelen en natte valleien als droge duinhellingen. Bos ontbreekt, maar dichte struwelen van onder meer duindoorn en moerasachtige vegetaties met riet zijn wel aanwezig. Ook bevinden er zich enkele duinlandjes.

De oostgrens van het onderzoeksgebied volgt het hekwerk van het naastgelegen Kraansvlak. Hier ligt ook het fietspad dat van Zandvoort naar Bloemendaal aan Zee leidt. Het gebied is te voet

goed toegankelijk, onder meer dankzij de aanwezigheid van meerdere zandpaden. Het grootste deel van het terrein is bovendien opengesteld als hondenloosgebied.

Het gebied wordt door tal van diersoorten bezocht. De inventarisatie van 2020 richtte zich vanzelfsprekend op het in kaart brengen van de broedvogels. Waarnemingen van soorten als Rugstreeppad, Konijn, Vos (tijdens drie van de zeven veldbezoeken), Damhert (tijdens twee bezoeken) en Ree (tijdens één bezoek) zijn echter ook het vermelden waard.

Figuur 1. Ligging en begrenzing van het onderzoeksgebied.

3. Werkwijze

3.1. Methode & veldwerk

Het broedvogelonderzoek is uitgevoerd volgens methode van het Broedvogel Monitoring Project (BMP), beschreven in onder meer Vergeer *et al.* (2016). De werkwijze is gericht op het registreren van zang, balts en overige waarnemingen, waarbij veel aandacht uitgaat naar uitsluitende (gelijktijdige) waarnemingen.

In totaal zijn van april tot en met juli 2020 zeven integrale bezoeken gebracht aan het onderzoeksgebied om de verspreiding van alle aanwezige broedvogelsoorten in kaart te brengen. Voor het vaststellen van eventueel aanwezige nachtactieve soorten zijn drie van de bezoeken ruim voor zonsopkomst in de schemerperiode gestart (bezoeken 10 april, 23 april en 26 juni). Overigens ontbreekt het, door het open karakter van het terrein, aan veel plekken waar nachtvoegels zoals uilen zich overdag schuil kunnen houden.

Met bijna 16 uur aan veldwerk, kwam de onderzoeksintensiteit uit op ruim 15 minuten per hectare (zie tabel 1).

3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens

In het veld zijn de waarnemingen ingevoerd op een tablet via de app Avimap, waarbij voor iedere waarneming soort, locatie, tijdstip en broedcode zijn vastgelegd. Na afloop zijn de data doorgestuurd naar de server van Sovon. De waarnemingen zijn automatisch geclusterd aan de hand van de BMP-criteria. Automatisch clusteren gaat in veel gevallen goed, maar de resultaten moeten goed worden gecontroleerd, vooral op eventuele fouten of onnauwkeurigheden bij invoer in het veld. Het databestand is zorgvuldig gecontroleerd op onzuiverheden. De resultaten van de kartering zijn zichtbaar gemaakt op de verspreidingskaarten, die als bijlage bij dit rapport zijn opgenomen.

3.3. Weers- en andere omstandigheden

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt ook af bij hoge temperaturen. Het broedseizoen van 2020 volgde op een uitzonderlijk zachte winter. De winter eindigde bovendien bijzonder nat. Maart was vrij zacht, met vooral in de eerste helft van de maand een wisselvallig en onstuimig weer-

Tabel 1. Veldbezoeken in 2020

Datum	Begintijd	Eindtijd	Duur	Weersomstandigheden	Teller
10 april	06:18	08:43	02:25	5-9 °C, onbewolkt, O 2	Roy Slaterus
23 april	05:54	08:58	03:04	8-12 °C, onbewolkt, O 2	Roy Slaterus
6 mei	06:23	09:02	02:39	4-10 °C, onbewolkt, NO 2	Roy Slaterus
22 mei	05:42	07:44	02:02	16-20 °C, bewolkt, Z 2	Roy Slaterus
15 juni	05:33	07:46	02:13	16-17 °C, bewolkt, W 2	Roy Slaterus
26 juni	04:55	07:00	02:05	19-22 °C, licht bewolkt, ZO 2	Roy Slaterus
7 juli	05:45	07:11	01:26	13 °C, half bewolkt, W 2	Roy Slaterus

Tabel 2. De gemiddelde temperatuur, het aantal zonuren en de hoeveelheid neerslag in de periode maart-juli 2020 op basis van data van het KNMI (De Bilt). Ref staat voor langjarig gemiddelde 1981-2010.

	Temperatuur (°C)		Zonuren		Neerslag (mm)	
	2020	Ref	2020	Ref	2020	Ref
Maart	6,8	6,2	194	125	51	68
April	11,1	9,2	287	174	11	42
Mei	13,1	13,1	324	213	15	61
Juni	17,5	15,6	232	201	84	68
Juli	17,0	17,9	212	217	74	66

beeld. April was zeer zacht en warm en kende een recordaantal zonuren. Mei was zeer droog. Ook dit voorjaar liep het neerslagtekort sterk op, zelfs tot een recordwaarde van 162 mm aan het einde van de maand (normaal bedraagt het tekort dan ca. 55 mm). Juni verliep daarentegen wel nat, evenals zeer warm en zeer zonnig. De neerslag was echter ongelijk verdeeld door het buiige karakter. Juli was een koele maand met een gemiddelde temperatuur. De eerste 10 dagen van de maand waren zeer wisselvallig en koel; het werd vaak geen 20°C. In tabel 2 zijn enkele weervariabelen samengevat (bron: KNMI).

3.4. Foutenbronnen

Alle bezoeken werden gebracht tijdens gunstige weersomstandigheden, met een windkracht van maximaal 2 Bft, en mede dankzij de goede toegankelijkheid van het onderzoeksterrein, kon een goed beeld worden verkregen van de aanwezige broedvogels. Dat het veldwerk relatief laat in het seizoen van start ging (eerste bezoek 10 april) heeft de resultaten waarschijnlijk niet negatief beïnvloed. In het open duinlandschap vlak achter de zeereep loopt het 'broedseizoen' sowieso wat achter, vergeleken met bijvoorbeeld de bosrijke binnenduinrand.

4. Resultaten

In totaal werden 38 soorten vastgesteld als broedvogel. Zes daarvan komen voor op de Rode Lijst (van Kleunen *et al.* 2017). Het totale aantal territoria bedroeg 309. Dat maar liefst 22% daarvan betrekking heeft op de Rode Lijst-soorten, komt grotendeels door het hoge aantal territoria van de Nachtegaal (zie tabel 3).

Voor de ruimtelijke weergave van de territoria wordt verwezen naar bijlage 1. Vermeldenswaardig is verder dat ook alle onderliggende waarnemingen digitaal beschikbaar zijn. Van de in totaal 1.159 waarnemingen hadden er bijvoorbeeld 256 betrekking op Nachtegalen, 132 op Grasmussen en 94 op Heggenmussen.

Tabel 3. Broedvogels in de duinen bij Circuit Zandvoort in 2020.

Soort	Rode Lijst	Aantal territoria	Soort	Rode Lijst	Aantal territoria
Grauwe Gans		1	Sprinkhaanzanger		2
Wilde Eend		3	Zwartkop		7
Dodaars		1	Tuinfluitier		3
Waterhoen		3	Braamsluiper		13
Meerkoet		2	Grasmus		39
Kievit		1	Winterkoning		20
Houtduif		1	Merel		16
Koekoek	Kwetsbaar	1	Blauwborst		9
Gaai		1	Nachtegaal	Kwetsbaar	54
Ekster		7	Roodborsttapuit		7
Zwarte Kraai		3	Huisemus	Gevoelig	3
Pimpelmees		2	Heggenmus		25
Koolmees		12	Witte Kwikstaart		1
Boomleeuwerik		4	Graspieper	Gevoelig	2
Fitis		27	Vink		4
Tjiftjaf		9	Groenling		2
Rietzanger		1	Kneu	Gevoelig	7
Kleine Karekiet		9	Putter		4
Spotvogel	Gevoelig	1	Rietgors		2

5. Evaluatie

De broedvogelinventarisatie in 2020 resulteerde in 309 territoria van 38 verschillende vogelsoorten. De talrijkste soorten waren Nachtegaal (54 territoria), Grasmus (39), Fitis (27), Heggenmus (25) en Winterkoning (20). Dit zijn alle bewoners van struikgewas. Vooral het hoge aantal Nachtegalen is iets om bij stil te staan. De Hollandse duinen vormen het belangrijkste broedgebied van deze soort in Nederland en daarbuiten is de soort en stuk minder goed vertegenwoordigd (zie voor verspreiding- en trendgegevens van deze soort (sovon.nl/soort/11040)).

Behalve bovengenoemde 'struweelzangers' herbergt het onderzoeksgebied ook een verscheidenheid aan moerasvogels, zoals Waterhoen, Blauwborst en Kleine Karekiet, en vogels van open duin, zoals Boomleeuwerik en Roodborsttapuit.

2020 was het eerste jaar waarin dit onderzoeksge-

bied met deze onderzoeksinspanning op broedvogels werd geïnventariseerd. In het verleden zijn wel grootschalige karteringen uitgevoerd in Nationaal Park Zuid-Kennemerland, maar door het lagere aantal veldbezoeken (vijf in plaats van zeven) zijn de resultaten daarvan niet één op één te vergelijken. Desalniettemin is het beeld dat in 2020 verkregen werd in lijn met de resultaten van de meest recente grootschalige kartering (Slaterus & Klemann 2018).

De keuze voor zeven veldbezoeken is gemaakt om een robuustere dataset te verkrijgen, met gemiddeld genomen meer waarnemingen per territorium, en voor een betere vergelijkbaarheid met BMP-plots elders in de duinen van Kennemerland. De ontwikkelingen in de broedvogelstand in de duinen grenzend aan Circuit Zandvoort kunnen in de toekomst jaarlijks worden gevolgd door op soortgelijke wijze inventarisaties te blijven uitvoeren.

6. Literatuur

VAN KLEUNEN A., FOPPEN R. & VAN TURNHOUT C.
2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016
volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon-rapport
2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
SLATERUS R. & KLEMMANN M. 2018. Broedvogels van
Nationaal Park Zuid-Kennemerland in 2016-2017.
Sovon-rapport 2018/03. Sovon Vogelonderzoek

Nederland, Nijmegen.
VERGEER J.W., VAN DIJK A.J., BOELE A., VAN
BRUGGEN J. & HUSTINGS F. 2016. Handleiding Sovon
broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project
en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland,
Nijmegen.

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Vincent de Boer (vincent.deboer@sovon.nl)

In opdracht van:

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

